Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 120. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЧЕРВНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 26, 1985 No. 120. VOL. XCII.

Наукові доповіді проф. Яр. Рудницького в Европі

Лондон, Великобританія (УІБ). — В часі своєї цьогорічної поїздки по Европі, проф. Яр. Рудницький виголосив дві наукові доповіді, а саме в Мюнхені й в Лондоні, Англія. Перша доповідь відбулася заходом Товариства Сприяння Українській Науці в Мюнхені 1-го червня ц.р. в Домі Української Науки на тему: „Походження й давність назви Києва".

Зібрання відкрив представник Дому Української Науки інж. Г. Комаринський, вітаючи гостей й численно зібрану на залі публіку. Він подав стислий огляд наукової діяльности прелегента, привітав окремо його дружину д-ра Марину Антонович-Рудницьку й попросив гостя до слова.

В одногодинній доповіді проф. Рудницький проаналізував історичні й передісторичні дані про назву „Київ". За Мих. Грушевським він скептично висловився про літописну легенду, про Кия, Шека, Хорива та сестру Либедь і в висновках ствердив, таке:

1. Назва Київ ще другісна, поширена наростком-єв назва, що засвідчена з 10 ст.

2. Первісна назва Києва була „Кий" або „Киї", як на це вказує первісне означення жителів міста „Киян".

3. Як така назва Києва сягає в балто-слов'янську добу мовного розвитку, тобто має за собою принаймні три тисячі років.

4. Вивід Києва від літописного „Кия" — це пізніше доболена ономастична „народня етимтологія", що наукою не має нічого спільного.

5. Київ як оселя має за собою принайменше три тисячі років. Після доповіді були запити й дискусія, якою проводив інж. Г. Комаринський. У ній приймали участь проф. Ю. Бойко, В. Ірклієвський, д-р Г. Наконечна, К. Колянківська і інші.

На закінчення голова зборів відмітив, що цього року сповняється 75-річчя проф. д-ра Ярослава Рудницького привітав його з цим життєвим ювілеєм, а присутні відспівали йому грімке „Многая літа".

* **

Доповідь у Лондоні, Англія, відбулася заходами місцевої Філії УКУ в Патріяршому Домі при вул. Голлянд Парк ровд. Зібрання відкрив і представив доповідача керівник Філії УКУ проф. П. Цимбалістий. Доповідь була на тему: „Шевченко немітотворець". Крім

(Закінчення на стор. 4)

П. Дорожинський виїхав у відвідини до Австралії

Ню Йорк, Н. Й. (ПС ІСНО). — В другій половині червня 1985 року із ЗСА виїхав у 4-тижневу подорож до Австралії голова Світової Координаційної Ради ІСНО Павло Дорожинський.

Під час своєї кількатижневої подорожі П. Дорожинський відвідає всі більші поселення українців в Австралії, як Сідней, Мельборн, Аделайда, Перт, Канбера та інші. У всіх місцевостях голова СКР ІСНО виступатиме перед українською громадою з доповіддю на сучасні актуальні громадські та політичні теми. Крім цього П. Дорожинський виголосить відповідні реферати на інших українських форумах та візьме участь у Загальних зборах фундації ім. О. Ольжича в Австралії.

Як у всіх своїх дотеперішніх відвідинах українських поселень в країнах Західнього світу, так і в Австралії П. Дорожинський зложить візити установам, організаціям та особистостям українського церковного, громадського, наукового, молодечого, культурного та фінансово-господарського життя Австралії.

ХОР „ДУМКА" ВИСТУПИТЬ У „МОЦАРТЕУМ"

Хор „Думка", диригент С. Комірний.

Лондон. (В. Луців). — Відомий український мішаний хор „Думка" з Ню Йорку під керівництвом маестра Семена Комірного, який як відомо, вибирається у концертове турне до Европи, осінню цього року, щоб таким способом гідно відзначити 35-ліття своєї мистецької діяльности, виступить, між іншим, у четвер, 31-го жовтня 1985 року в одній із найславніших концертових заль Европи, у великій залі „Моцартеум" у Зальцбурґу. Це, мабуть, перший раз, що українська хорова пісня, а також і бандура залунають у стінах цього важливого музичного Центру. Треба згадати, що головний патронат над цим концертом взяв на себе „Лендесгауптман", губернатор провінційного правління Зальцбурґу і околиці д-р Вільфрід Гасляуер, дальше Австрійсько-американське Культуральне Товариство, а також головний та поважний австрійський часопис „Зальцбургер Нахріхтен". Це неабияке досягнення для „Думки" бути українським „амбасадором" хорового мистецтва у цій славній на цілий світ залі, а також під патронатом керманича цілої провінції і так поважного пресового органу, яким являється вищезгаданий часопис.

У Мюнхені „Думка" виступить з концертом у славній концертовій залі Мюнхенської Консерваторії. Треба згадати що „Думка" виступатиме у числі коло 70 осіб. Дальше у мальовничому містечку у Франції Саверн, концерт відбудеться для французької публіки, так, як у Зальцбурґу для австрійської, бо у Зальцбурґу немає більше, як декілька десяток українців. На згадані концерти запрошено цілий ряд духовних та світських особистостей, які матимуть нагоду запізнатися не тільки з українською музичною культурою, а також і до первної міри з українською історією, у чому, без сумніву, допоможуть їм інформації у програмках та передконцертових статтях у французькій, німецькій, англійській і українській мовах. У згаданих мовах будуть також видруковані афіші.

У Лондоні і Штрасбурзі концерти відбудуться у концертових залях, які находяться у самому серці цих важливих міст. Ідуть заходи, щоб хор „Думка" міг взяти участь у св. Літургії, у славній катедрі міста Штрасбурґу. Якщо вдасться, що „Думка" заспіває нашу Службу Божу, то це буде додаткова честь і подія для цього ансамблю.

Ціле турне є так подумане, щоб хор мав нагоду поділитися своїм знанням, красою та тонким мистецтвом нашої пісні — чарівниці з українцями, які треба сподіватись, численно прийдуть на концерти „Думки" у Европі, а з другої сторони продемонструвати її, цю пісню і музику, перед чужинецьким світом, бо це є обов'язок і повинність українських мистців у діяспорі.

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „ДИСКАВЕРІ" УСПІШНО ПРИЗЕМЛИВСЯ

Едвардс, Каліфорнія. — У понеділок, 24-го червня, о 9-ій годині 12 хвилин ранку на дно висохлого озера приземлився корабель „Дискавері", який завершив тижневий полет у космічному просторі. Це був 18-ий полет американського космічного корабля і, на думку спеціялістів, один з найбільш успішних.

За той час, що корабель перебував на орбіті, команда астронавтів, яка складалася з п'ятьох американців, француза і арабського принца, запустила три сателіти зв'язку і перевела успішну перевірку одного з важливих елементів системи космічної оборони, відомої під назвою „зоряні війни".

Під час цього експерименту спеціялісти, які перебували на американській військово-повітряній базі на Гаваях, „вистрілили" лейзерним променем в космічний корабель, що летів на висоті 200 миль над Землею. Завдяки чудовій роботі компюторів, що були на покладі, і систем центра управління полетом на Кейп Канаверал, промінь попав у невелике дзеркальце, прикріплене коло одного з ілюмінаторів корабля. В цей момент корабель був у космосі приблизно на тій висоті, на якій, мабуть, будуть літати над ЗСА совєтські балістичні ракети, якщо СССР почне нуклеарну війну. Швидкість корабля при цьому була вищою від швидкості совєтських ракет.

Таким чином була доказана можливість того, що лейзерна гармата, розміщена на Землі, здатна знищувати ракети противника. Іншими словами, підтверджена одна з головних ідей програми космічної оборони, яка була висунута президентом Реґеном.

У неділю, 23-го червня, відбулася пресконференція, під час якої члени залоги корабля, що перебував у космосі, відповіли на запитання журналістів, які зібралися в центрі управління полетами. Найбільше зацікавлення викликали відповіді арабського принца Султана Сальмана аль-Саубі, якого журналісти попросили прокоментувати драму з американськими закладниками. „Я думаю, сказав принц, що ті, які створюють ускладнення не лише на Близькому Сході, але й у всьому світі, повинні були б піднятися в космос і подивитися на нашу Землю. Вони побачили б, що звідти не видно кордонів держав. Можливо, що це відкриття охолодило б їх запал".

Висунуто нову версію смерти Й. Менґеле

Сан Павльо, Бразилія. — Тут відбулася пресконференція спеціялістів, які прибули для ідентифікації останків мужчини, якого вважають фашистським злочинцем Йозефом Менґеле. 17 членів міжнародної комісії одноголосно прийшли до висновку, що Вольфґанґ Ґергард, який втопився у Бразилії в 1979 році, дійсно був лікарем-садистом Менґеле.

Однак антрополог Даніель Мунос зробив сенсаційне відкриття: Менґеле втопився не в результаті нещасного випадку, а спочатку був вбитий невідомою особою, потім впав з човна і втопився. Мунос продемонстрував присутнім череп Ґергарда—Менґеле і показав діру в черепі. Найближчим часом спеціялісти визначать, чи ця діра є результатом кульового поранення.

Коментуючи результат міжнародної комісії в справі Менґеле, „мисливець за нацистами" Сімон Візенталь сказав, що тепер він на 99 відсотків впевнений, що Менґеле мертвий. „Але, — підкреслив він, — справа про розшуки нацистських злочинців не закрита". Візенталь сказав, що, згідно з даними його Центра, ще й досі в Бразилії, Арґентині, Параґваю, Чіле та Болівії переховується не менше 5,000 фашистських злочинців, руки яких є в крові десятків тисяч невинних людей.

ВІДБУДУТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ СПОРТОВІ ІГРИЩА МОЛОДІ

Нюарк, Н. Дж. — Провід Українських Спортових Ігрищ Молоді, повідомляє, що заплянoвані змагання: копаного м'яча, відбиванки, легкої атлетики і плавання, відбудуться з технічних причин протягом лише одного дня, тобто в суботу, 29-го червня 1985 року. Церемонія відкриття Ігрищ відбудеться на Оселі СУМА точно о год. 9:45 вранці. Початок змагань копаного м'яча і відбиванки в год. 10-ій ранку.

Ці 14-ті Спортові Ігрища проходитимуть під знаком 60-річчя Спілки української молоді і 35-річчя УСО „Тризуб" Філядельфія.

ПОЇЗДКА ДО НЮ ГЕМПШЕР

Гартфорд, Конн. — 93-ій Відділ Союзу Українок Америки, тут в Гартфорді організує прогульку автобусом до Інтернаціонального Храму, який є в Ню Гемпшер. Прогулька відбудеться 7-го липня ц.р. Програма прогульки включає Службу Божу, яку відправить о. шамбелян Степан Чомко. Співатиме хор церкви св. Арх. Михаїла під диригентурою О. Пришляка. Також в програмі є зложення пропам'ятної таблиці в пам'ять жертв голоду в Україні в 1932-33 роках. За дальшими інформаціями, та в справі автобусів просимо дзвонити: С. Сташишин (203) 522-1066.

ТЕРОРИСТИ ПОСТАВИЛИ ЩЕ ОДНУ ВИМОГУ ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАКЛАДНИКІВ

Бейрут, Ливан. — Лідер шіїтської міліції Набі Берррі, який в імені терористів, захоплювачів американського літака компанії TWA разом з пасажирами, веде тепер неформальні переговори, метою яких є добитися звільнення 40 американських громадян, які все ще перебувають у закладі, поставив ще одну вимогу, а саме, щоб Уряд ЗСА відтягнув з ливанських вод кораблі своєї шостої фльоти, які кружляють біля берегів Ливану на чолі з літаконосцем „Німіц".

Вміжчасі Ізраїль звільнив в понеділок, 24-го червня ц.р., 31 полонених шіїтів, але жадна сторона не признається до того, що процес звільнення шіїтів є пов'язаний із звільненням американських закладників. Н. Берррі вимагає негайного звільнення усіх 767 полонених шіїтів і від цієї передумови не хоче відступати. Криза із захопленням літака увійшла вже в 12-ий день спекуляцій і позакулісових переговорів, але ситуація не поліпшилась, а радше навпаки, значно погіршилась у зв'язку з наявністю американських воєнних кораблів біля берегів Ливану і заявою секретаря Департаменту оборони Каспара Вайнберґера, що ЗСА трактують ситуацію із закладниками на рівні воєнного стану. Це означає, що збройні сили ЗСА можуть кожної хвилини заатакувати рівночасно усі випадові гнізда і бази шіїтів в Ливані без жадного попередження, якщо шіїти будуть ставити все нові й нові вимоги, або зроблять нерозумне потягнення із закладниками.

Виглядає, кажуть політичні спостерігачі, що Москва також зацікавлена скорим полагодженням конфлікту ЗСА із шіїтами і веде в тій справі переговори із Сирією, яка може не тільки впливати на шіїтів, але може заборонити всякі їхні акції, маючи до диспозиції на ливанській території свою власну армію.

Білий Дім повідомив також, що президент Роналд Реґен, який плянував виїхати на 10-денні вакації до Каліфорнії, відложив свою поїздку, щоб з Вашінґтону наглядати за розвитком подій із закладниками.

Шулц закликає до світової акції проти терору

Вашінгтон. — Речник американського Уряду державний секретар Джордж Шулц подав в понеділок, 24-го червня ц.р., публічну заяву в якій в імені ЗСА закликає цілий світ станути одним фронтом проти існуючого терору, який загрожує усім людям.

У заяві, яку відчитав пресі речник міністерства закордонних справ Бернард Калб вираховуються поодиноко усі акти терору, що трапилися в останніх двох тижнях та окреслюється їх, як „підлість" у відношенні до невинних жертв.

Рівночасно з цією заявою секретар оборони Каспар Вайнберґер в інтерв'ю з телевізійними журналістами сказав, що задержання 40 закладників із захопленого американського літака в Ливані — це „початок війни" і тим він пояснює пересунення американських кораблів в Середземному морі, помимо перестороги, що близькість американських кораблів до Ливану може лише пошкодити закладникам.

Хоча офіційно американський Уряд ще не признав, що індійський літак, який розбився над Атлантійським океаном в неділю, 23-го червня ц.р. мав підложену бомбу — то приватно речники Уряду висловлюють свою опінію, що поміж вибухом бомби на летовищі в Токіо і розбиттям індійського літака є зв'язок і що різні терористичні групи використовують тепер загальну ситуацію створену захопленням американського літака шіїтами.

Саме тому речник Дж. Шулца заявив, що ЗСА закликають усі країни спільно засудити та боротися проти тих терористичних актів. В тій цілі Дж. Шулц вислав вже ряд листів до поодиноких державних мужів, а зокрема до уряду Індії, щоб він допоміг йому ствердити з певністю чи усі пасажири і залога індійського літака, які загинули, були жертвою терору.

В СВІТІ

НІКАРАҐУАНСЬКЕ міністерство оборони повідомило у неділю, 23-го червня, що в північній частині країни вибухли запеклі бої поміж державними військовими відділами і повстанцями, в наслідок яких загинуло 30 повстанців; забитий був один член департаменту оборони. Бої ці були найзапеклішими, відколи сандиністи два тижні тому почали офензиву, щоб відкинути повстанців до їх гондураських баз.

ПАКІСТАНСЬКИЙ УРЯД заявив Афганістану гострий протест за обстріл прикордонного містечка Шаман в південно-західній провінції країни, Балушістан. В наслідок цього обстрілу загинуло три особи, в тому одна дитина, пошкоджено кілька склепів, приватних хат і будинків, де мешкають робітники, що працюють на залізниці. Це був перший випадок обстрілу цього прикордонного містечка, відколи шість років тому, почалася війна між ісламськими повстанцями і афганцями, підкріплюваними совєтськими військами.

КИТАЙ ВИТРАТИТЬ 350 мільйонів долярів, щоб розселити і знайти працю для одного мільйона демобілізованих вояків найчисленнішої у світі Народної визвольної армії. Для решти — 500,000 осіб працю забезпечить департамент праці. Це переводиться у зв'язку з дворічною програмою уряду для переорганізації і збільшення бойові спроможности армії, яка тепер нараховує чотири мільйони вояків, чоловіків і жінок. Для військовиків, що вийшли на пенсію, збудовано 30,000 апартаментів, а в недалекому майбутньому буде збудовано ще 47,000.

ІРАН ЗБІЛЬШУЄ ЗАХОДИ протиповітряної оборони, щоб захистити свої міста від безперервних повітряних налетів іракських літаків. З дипломатичних кіл в Теграні повідомляють, що іранський уряд в зв'язку з цим, веде переговори з Китаєм, Совєтським Союзом, Францією і з Ливаном. Хоч Франція постачає тепер найбільше зброї Іраку, проте Іран сподівається, що вона продасть і йому ракети типу „повітря-повітря" і „повітря-земля". Минулого тижня речник іранського парляменту заявив, що Іран працює над тим, щоб продукувати власні ракети цього типу. Крім того, Іран закуповує в Італії гелікоптери, а легку зброю — в Еспанії. За останні шість місяців Ливан доставив Ірану 100 совєтських танків типу Т-55, а в найближчому майбутньому, згідно з відомостями із дипломатичних кіл, Ливан постачатиме Іранові ракети типу „земля-земля".

Совєтський журнал нападає на українців за кордоном

Львів. — Щомісячний літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал Спілки письменників України „Жовтень", який виходить у Львові, знову помістив у п'ятому числі, за травень цього року напасливу статтю Андрія Горбаня п. з. „Чаша трутизни". Автор, чи автори, бож така стаття мусить нормально перейти через КҐБівського цензора, порушили в ній аж шість основних справ: переновіли старі заялозені фрази про „зрадництво українського буржуазного націоналізму", ще раз на повну ширину піднесли справу Князя Української Католицької Церкви Митрополита Андрея Шептицького, назвавши його „співробітником австрійської розвідки" і „звеличником фашистського режиму" Гітлера; заговорили про „пишні маніфестації уніятських клирикалів" (це про Львівську маніфестацію молоді, яка проходила під гаслом „Українська молодь Христові"), може навіть у пов'язані з відновленням цієї традиції у З'єднаних Стейтах Америки; нап'ятнували „уніятів" і взагалі українську спільноту за підготову святкувань нагоди 1000-річчя Хрищення Руси-України; сильно скритикували багатогранну діяльність монаших чинів, зокрема Василіян, Редемптористів та інших — довоєнну в Україні і теперішню в діяспорі — і вкінці назвали „комедією" проголошення самостійности в Закарпатській Україні, приписавши цей акт також ділові „клерикало - націоналістичній гнилизні", які, мовляв, хотіли створити на Закарпатті „Український Піємонт".

Не зважаючи на низький рівень написаної статті, неправдиві, або перекручені аргументи, примітивність підходу авторів до порушеної проблеми чи проблем, статтю варто і треба прочитати, головно тим особам, які займаються совєтською проблематикою і вивчають процеси посиленої боротьби комуно-московського режиму з визвольними рухами поневолених Москвою народів.

Крім того у цьому числі журналу на сторінці 129 поміщена нібито „рецензія" Михайла Легейди на книжку Клима Дмитрука (Гайського), відомого каґебівського пропаґандиста п. з. „Слідами невідомого подвигу", яка появилася у Політвидаві України в 1984 році. „У цій книжці, — пише М. Легейда, — Клим Дмитрук приділяє багато уваги викриттю антинародної ролі й суті українських 'фашистиків' оунівців, їх тісного співробітництва з нацистами, викриттю альянсу з ними уніятських ієрархів".

„Мабуть погано діється в данському королівстві" (за Шекспіром), якщо після 60 років існування совєтської влади і страшної м'ясорубки над поневоленими народами, Москва й сьогодні мусить зводити бої з „українським буржуазним націоналізмом".

Поляки вимагають звільнення активістів „Солідарности"

Варшава, Польща. — Відомий польський дисидент Яцек Куронь повідомив, що понад 10 тисяч поляків підписали петицію до сейму з проханням про звільнення трьох активістів „Солідарности" — Владислава Фрасинюка, Адама Міхніка і Богдана Ліса, засуджених недавно до тюремного ув'язнення за спробу організувати крайовий страйк проти підвищення цін.

Я. Куронь сказав, що петиція була складена активістами „Солідарности" і на протязі тижня циркулювала по країні. Першим петицію підписав Лєх Валенса, засновник „Солідарности".

Суд над трьома дисидентами відбувався у Ґданьску. Л. Валенса також був присутній на зустрічі, де було прийнято рішення про проведення страйку, але йому не було пред'явлено ніякого обвинувачення. Минулого тижня прокуратор викликав Валенсу для допиту.

Як повідомляє „Солідарність", ще сімом активістам загрожує судова розправа у місті Катовіце. Вони були заарештовані в кінці квітня, коли роздавали летючки, в яких був заклик провести 1-го травня незалежну від уряду параду. Серед них є гірничий інженер Збіґнєв Боґаж, заарештований ще в 1981 році за участь в проведенні страйку шахтарів. З того часу З. Боґаж лишився без роботи.

Жінка другого заарештованого Тадеуша Єдинака повідомила, що її чоловік категорично відкинув пропозицію поліції про звільнення його за публічну відмову від „Солідарности".

Польське пресове аґентство ПАП передає, що в місті Тарнобжеґ заарештована 32-річна Ева Куберна за розповсюдження антиурядової газети.

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Джиммі Картер закликав американський народ „підтримати президента Реґена" в його спробах добитися звільнення закладників. Дж. Картера критикували, що він не був в стані звільнити захоплених в Теграні американських закладників. У заяві Картера, прочитаній телефонічно редакторам аґентства ЮПІ, говориться: „Розалін і я молимося, щоб всі закладники були незабаром звільнені і з'єдналися зі своїми родинами. Зі свого особистого досвіду я знаю, як тяжко мати справу з тими, хто захопив невинних людей... Існує багато думок, як поступити в цих умовах і важливо для нас всіх виявити президентові Реґенові повну підтримку".

ЧИНОВНИКИ ДЕРЖАВНОГО департаменту повідомили, що американсько-совєтські переговори про становище в Афганістані, які продовжувалися у Вашінґтоні п'ять з половиною годин, були „відкритими і діловими". Це була третя в цьому році зустріч представників двох великих держав, які обговорювали реґіональні питання. Думки обох країн щодо Афганістану різко розходяться і немає підстав вважати, що вони зблизилися під час переговорів.

ЦИМИ ДНЯМИ В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж., відбулося відкриття монумента на честь вояків американської армії, які брали участь у звільненні в'язнів нацистських концтаборів в кінці Другої світової війни. Пам'ятник воякам-визволителям ще раз нагадує про героїв, які показали кращі людські якості в один з страшних періодів історії людства.

НА ПРОТЯЗІ ОСТАННІХ місяців тисячі студентів Каліфорнійського університету ведуть боротьбу з керівництвом, вимагаючи, щоб університет порвав усі зв'язки з компаніями і фірмами Південно-Африканської Республіки і вилучив усі капітали, вкладені в цій країні. У п'ятницю, 21-го червня, відбулося засідання Ради директорів університету, на якому було прийнято рішення не піддаватися тискові екстремістів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Потрібні реформи

Дві ділянки американського прилюдного життя вимагають великої реформи: система шкільництва і система судівництва. На цю тему від років ведеться велика публічна дискусія з участю різних фахівців. Здебільшого вони признають потребу такої реформи, здебільшого всі признають, що і шкільна система і судочинство в Америці виявляють такі недостачі, що не відповідають своїм завданням.

У шкільництві доходить до такого курйозу, що деякі випускники із середніх шкіл не вміють виповнити квестіонаря на працю. В американських школах кладуть натиск виключно на знання, а не на виховання. У практичному висліді знання вихованців шкіл дуже недостатнє й одностороннє. Вчать у школах масу подробиць про саму Америку, але нічого, або майже нічого, про всесвітню історію і географію, а вже нічого про культуру античного світу. Існує теж в американських публічних школах повний упадок авторитету вчительського персоналу, повний брак дисципліни. В останніх місяцях і тижнях знявся в Америці крик, що в американських публічних школах загніздилася не тільки наркоманія, але розгнузданість вихованців доходить до виконування маси злочинів, включно з убивствами.

Знову ж судівництво в Америці найбільш складне і замотане з усіх вільних країн світу.

Про судівництво в комуністичних країнах нічого говорити, бо воно залежне від державно-партійного апарату і запряжене до воза партійної політики з такими злочинними подробицями, як користування психіятрією у виконуванні „присудів", як закаптурені суди без участи підсудних, як стосування терору супроти арештованих і т.п. приклади комуністичної „справедливости). Американська система судочинства диковинна передусім тим, що можна процесуватися довгими-довгими роками відсилаючи справу від суду до суду, аж поки справа не опиниться у Верховному Суді. Далі під впливом панівного в Америці ультралібералізму суди стали більше турбуватися „людськими правами" підсудних, між ними й явних злочинців, ніж жертвами злочинів.

Коли у Верховному Суді була більшість демократичних лібералів, то він прийняв різні злощасні постанови. У так званій „справі Міранди" заарештованим признано право мовчати у слідстві, та не відповідати на запити. Деякі робітничі спілки — юнії — як ось транспортові робітники, можуть страйком спаралізувати всю торгівлю, — інші робітничі спілки можуть паралізувати комунікацію чи найважливіші галузі промислу. Страйки робітників принесли вже Америці величезні шкоди і вдарили бумерангом по інтересах самого робітництва. Тому їх тепер менше, але зорганізований робітничий світ належить до чинників, які мають величезний вплив на все життя країни.

Америка — країна капіталізму, себто вільної ініціятиви у творенні варстатів праці, країна приватної власности і суперництва у промислі й торгівлі. Банки і щадничі каси — приватні, підлеглі окремим законам. Проте всі нитки крайової економіки є в Раді федеральної резерви. Ілюстрований тижневик „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з травня 1985 року переводив опити на широкому просторі Америки „хто править Америкою?" і зараз після президента Роналда Реґена на другому місці поставили голову Ради федеральної резерви Пола Вокера. У першій „десятці" найбільш впливових людей знайшлися у тому журналі такі особи: 1) Роналд Реґен, 2) Пол Вокер, 3) голова демократичної більшости в Палаті Репрезентантів Томас О'Ніл, 4) голова республіканської більшости в Сенаті Роберт Дол, 5) державний секретар Джордж Шулц, 8) колишній секретар фінансів, тепер шеф штабу Білого Дому Доналд Ріґен, 9) директор корпорації Крайслера Лі Іякока, і 10) директор справ бюджету Дейвід Стокмен. Віцепрезидент Джордж Буш опинився за кваліфікацією того журналу щойно на 13-му місці — перед ним стоїть дружина Президента Ненсі Реґен. На 17-му місці щодо впливів у державі стоїть власник „Ню Йорк Таймсу" Артур Золцберґер, на 21-му місці „Вашінґтон Посту" Кетрин Ґрагам, на 27-му місці колишній амбасадор в ОН Джін Киркпатрик...

Як бачимо — хоч формально за всі державні справи в ЗСА відповідає Президент, насправді він не всилі охопити всі справи такої могутньої великодержави і його рішення залежить від осіб, які мають на нього найбільший вплив. Рішення у найважливіших справах залежать від впливу і значення різних чинників в державі.

Повторяємо, треба довгого-предовгого часу, щоб збагнути відносини в ЗСА і пізнати „правдиву" Америку.

М. Євшанський

АКЦІЯ ДЦ УНР ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИМИ ЧИННИКАМИ В 1929 РОЦІ

Недавно розійшлися поголоски немов би то якась група консервативних республіканських і демократичних сенаторів плянує розпочати акцію, намірену на те, щоб Уряд ЗСА зажадав виключення з Об'єднаних Націй совєтської України і совєтської Білорусії на тій, мовляв, підставі, що ці обидва члени зазначеної світової організації не становлять собою правдиво суверенних держав. Хоч мотивація американських сенаторів, якщоб вони розпочали якусь акцію, є цілком слушною, бож ні сучасна Україна ні Білорусія не становлять собою суверенних держав і знаходяться під російсько-совєтською окупацією, проте ми не маємо наміру торкатися суті справи, а саме: чи таке виключення, про яке була мова, було б корисне для української національно-державної справи і як на такі починання мали б реаґувати українці, що перебувають у вільному світі. Зрештою, нам видається, що, не зважаючи на яку б то не було акцію групи сенаторів, американський Уряд не виступив би з пропонованою ініціятивою перед Об'єднаними Націями, бо це обдурило б Москву і означало б малощо не зірвання усяких зносин поміж ЗСА і УССР.

Хочемо в зв'язку зі зазначеними поголосками пригадати одну дуже цікаву справу, що мала місце задовго перед вибухом Другої світової війни. В 1929 році тодішній американський Уряд готовився до дипломатичного визнання СССР. Проти такого визнання виступали тоді поважні американські політичні кола, включаючи сюди і поважну кількість членів американського Сенату. І от для демонстрації свого наставлення сенатор Копеланд, підтриманий групою сенаторів, що були противниками визнання СССР, вніс до Сенату ЗСА законопроєкт, яким домагався визнання екзильного уряду УНРеспубліки, а також екзильних урядів деяких кавказьких республік, як, наприклад, Грузії і Туркестану, і призначення при цих урядах американських амбасадорів. Законопроєкт сенатора Копеланда був зачитаний на пленумі Сенату ЗСА і переданий до комісії закордонних справ, де він, властиво, перебуває досьогодні.

Очевидно внесок Копеланда не мав шансів на схвалення Сенатом і не міг би, правдоподібно, зобов'язати тодішній Уряд Америки. Але він мав велике пропагандивно-демонстративне значення і про нього багато писала американська преса. Він свідчить також про те, що екзильний уряд УНРеспубліки робив політичні заходи також серед відповідальних кіл в Америці. В попередній моїй статті в „Свободі" я писав про меморандум уряду УНР, що був поданий в березні 1940 року в Парижі представникові президента Рузвелта Сомнерові Уелсові. Тепер подаю інформації про акцію уряду УНРеспубліки, що мала місце десять років перед вибухом останньої світової війни.

Офіціоз уряду УНР, паризький тижневик „Тризуб" з 15-го грудня 1929 року подав таке повідомлення п.н. „Україна і Столучені Штати Північної Америки":

„Ще з весни цього року міністерство закордонних справ Української Народної Республіки увійшло в близькі стосунки з деякими впливовими діячами Сполучених Штатів Північної Америки. Діячі ті тоді перебували в Европі. З цих розмов виявилися великий інтерес і симпатії деяких північно-американських кіл до України. В наслідок мемуара, переданого цим діячам, піднято було ними відповідну акцію, результатом якої з'явилося внесення сенатором Копеландом про визнання України. Основна його точка полягає в тому, що президентові Сполучених Штатів ухвалюється кредит на те, щоб в разі, як він визнає це потрібним, він міг акредитувати свого посла до уряду Української Народньої Республіки. Загалом текст і висновки законопроєкту аналогічні до законопроєкту в справі визнання Грузії і других кавказьких республік. Біл щодо України було двічі перечитано в сенаті і передано до комісії закордонних справ".

Швайцарський щоденник „Журналь де Женев", дуже поважна газета, що тішилася великою увагою в колах Ліґи Націй і дуже прихильно ставилася до України, заміщуючи часто цілі статті на українські теми, видрукувала телеграму з Вашінґтону свого кореспондента. Подаємо цю телеграму, видруковану в тому ж числі тижневика „Тризуб", в українському перекладі, а саме:

„Група сенаторів Сполучених Штатів Північної Америки, на чолі з сенатором Копеландом, представила сенатові внесок, в якому вимагає, щоби було визнано Україну, приєднану силою до совєтів. У внескові коротко переказано історію цієї країни, що не зважаючи на свою нещадну долю, вміла заховати свою мову і свою культуру. У ньому нагадується, що Українська Республіка в 1917-1918 роках була визнана „де

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Качалуба

З нових видань

Богдан Остап'юк: „Давній Тернопіль". Маямі - Торонто 1985. Друкарня ОО. Василіян — Торонто.

Богдана Остап'юка та його дружину пам'ятаю ще з Тернополя. Але краще я його пізнав аж з нашого листування уже за кордоном: він з Маямі, а я зі Швайцарії. Тепер переслав він мені свою книжку. Переглядаючи її, зараз після одержання, я побачив фотографію автора з його милою дружиною, а під нею напис: „І в нас була колись весна"... Я відчув, що в цьому одному реченні, під фотографією з юних літ, автор висказав всю свою безмежну тугу за зів'ялою молодістю, за палким коханням зі своєю Генею, за всім гарним і дорогим, що він пережив у рідному краю, за втратою батьківщини... А це до глибин душі болюча втрата того всього.

Перечитуючи книжку, бачу, що моя, розбурена цим реченням, інтуїція мене не обманула. Остап'юк, — як пише Р. Завадович у своїй передмові, — є „один з тих, що віддали своєму місту своє синівське серце і свою любов". А через це дороге місто — Тернопіль Остап'юк віддає своє синівське серце і свою синівську любов цілій нашій батьківщині. Бо все, що він згадує про Тернопіль, — чи йдеться про поодинокі особи, чи спосіб життя наших міщан, традиційні святкування, театр, чи інші історичні дії, це все частина історичної скарбниці цілої України. Особливо є цінні його історичні джерела про саме місто Тернопіль, про авторів, які працювали над історією міста, про звичаї та родинне життя тернопільських міщан. Надзвичайно цікаво описує початки громадських, культурних та політичних організацій у Тернополі, згадуючи при цьому особи, які причинилися до започаткування та розвитку цих організацій: як ось „Громадська Рада", „Просвіта", „Руська Бурса", „Міщанське Братство", „Сокіл", гурток „Сільського Господаря", „Міщанська Читальня" тощо.

Згадує Б. Остап'юк теж поодинокі значніші тернопільські родини. Ці всі історичні джерела — це дійсні кристальні краплини до історії міста й до цілої нашої історії. Остап'юк зумів їх відшукати, вибрати, підкреслити джерела й врешті надрукувати книжкою. Ось, наприклад: „Перша етнографічна вистава в Тернополі в 1887 році". В оцій статті Остап'юк збагнув історичну вагу джерел і пише: „Ми вдячні проф. Олександрові Барвінському, який не лише докладно описав, але також вклав багато праці для влаштування цеї першої етнографічної виставки в столиці галицького Поділля — Тернополі, яка вже тоді 97 років тому показала світові життєві, культурні та мистецькі досягнення українського народу". Або в статті „Тернопільські театральні вечори" є стільки тих кристальних зернят нашої культури та стільки променів любови до всього рідного, що аж сльози тиснуться до очей. Ось така сльозинка потекла по лиці полковника кубанських козаків, коли він прослухав бандуриста Рубчака, що „...Ти воскреснеш моя Україно, в своїм блиску і славі своїй"... Або на святі в честь Івана Франка. Остап'юк описує сольоспів Софії Стадникової:... „яка маєстатично, в народному одязі вийшла на сцену, тримаючи в одній руці синьожовтий прапор, в другій козацьку шаблю... почала співати: „О, Україно, о люба ненько"...

Дуже цікава й важлива з історичної точки зору є його стаття про нашу гімназію „Наша святиня науки в Тернополі". Між професорами, катехитами та учениками, згадує Остап'юк і нашого бл. п. Патріярха і Кардинала Блаженнішого Йосифа Сліпого, який у 1911 році, закінчив тернопільську гімназію з відзначенням.

Статтю „Молода Громада" в Тернополі Остап'юк присвячує її читачам, які відійшли з цього світу: „Присвячую, - пише Остап'юк, світлій пам'яті Дорогих Товаришок і Товаришів, які загинули в часі польської, більшовицької і німецької займанщини, пропали без вісти в 'червоній армії' і померли смертю героїв у тюрмах, концтаборах, на полі бою, в Сибірі".

У цій статті згадує прізвища всіх наших товаришів — цих незнаних світові героїв і таким способом підносить їх на світло історії. Описує також велику радість нашої тернопільської і взагалі галицької та волинської молоді з успіхів наших братів на Закарпатті. А потім їхній глибокий біль при програній з мадярськими наїзниками-битві. „Серце краялося, — пише, — з болю, коли Хуст замовк".

У дальшій частині своїх спогадів, автор присвячує статтю своєму другові Василеві Вацикові, з яким він виростав та з яким працював у Т-ві „Молода Громада". Присвячує також статтю лікареві Романові Морозові, Миколі Ракушеві, Миколі Бенцалеві, Олександрові Барвінському. У статті „Документ ганьби" з великим болем описує, „як більшовицько-московські зайди знищили 19-го листопада 1962 року славну на все Поділля Свято-Успенську церкву в Тернополі".

Дальша частина книжки Остап'юка — це надзвичайно цікаві спогади про співачку Соломію Крушельницьку, Богдана Лепкого, Василя Стефаника, Пантелеймона Куліша, Ярослава Климовського, Василя Ситника, Василя Пакуляка тощо.

(Закінчення на стор. 4)

Іван Боднарук

ІЗ ЩОДЕННИКА СКИТАЛЬЦЯ

II

Втомлені, невиспані й перемерзлі пішли ми вранці в село, думаючи залишитися в Опірці. Знайшли родину проф. Шумея і сказали, що ми хотіли б залишитися в селі. Він почав нам відраджувати. Передусім тому, що за кілька днів з наказу ортскоманданта мусять усі збігці забратися. А далі, тут небезпечно, бо ось недавно напали на них бандити та їх ограбували. Професорові забрали вбрання з усіма документами. Шв. дістав кілька ударів кольбою, а Б. втік серед ночі до Шумеїв увесь покривавлений. Отже, поїхали ми далі. Кілька разів кружляли над нами літаки, і ми мусіли втікати з воза й ховатися в лісах і ровах. Найгірше було під Бескидом, бо ніде не було навіть куща; шлях гадюкою пнявся чимраз більше вгору, а високо над нами — великий залізний міст який був ціллю налетів большевицьких літаків. Але щастя нам сприяло, бо ні один літак нас не обстрілював.

По полудні добилися ми до Скотарська, першого села на Закарпатті. Звідси наші військові підводи верталися, отже, вивантажили з фір наші речі. В Мукачеві сиділи ми цілий тиждень у приюті для втікачів. Той час минув нам швидко й приємно. А в неділю, 22-го серпня 1944 року, сказали нам спакуватися і вантажним автом повезли нас на станцію. Запевнювали нас, що на 9-ту годину вранці будемо вже в Будапешті. А наша дальша подорож натрапила на такі перешкоди, що ми мусіли їхати цілий тиждень, поки доїхали до мадярської столиці. Серед мадярських вояків на станції в Ніредьгаза ми зустрінули теж закарпатських українців. Вони дуже нам співчували. Один із них купив для всіх дітей з нашого вагону сливки, другий приносив нам... „Русскій Голос" і „Русское Слово". Опівночі від'їхали ми до Будапешту, а 7-го вересня виїхали з нього. Приїхали ми на якусь велику станцію де було повно транспортів війська і втікачів. Вони вже чотири місяці так їздили і вже чотири рази були в Будапешті. Возили їх безупину й не видно було кінця їхній мандрівці. І так ми приїхали на словацьку станцію Іванка при Дунаї.

З великими перепонами доїхали ми до Словаччини. Перед двома днями кинули для нашого вагона (30 душ) півбуханка хліба. Не спав я цілу ніч, бо наші вівчарі з полонини, селяни і дівчата не дали заснути. Зірвався холодний вітер і всі почали з холоду трястися. Дехто з нашого транспорту задумав втекти й залишитися на Словаччині. Але згодом ми довідалися, що 40 кілометрів від нас, у Карпатах, гуляють партизани, що словацький уряд утік. На словацько-австрійському кордоні зустріли, ми земляка, який вже 23 роки тут працював. Після минулої війни вертався з італійського полону й тут застряг. Звідси до Відня вже лише 49 кілометрів. Люди тут уже не ті, що на Мадярщині і Словаччині: якісь сумні, перевтомлені, може й голодні. Нами не цікавилися.

Сонце заходило, коли приїхали до Штрасгофу, де мали піти до табору. На станції — довжезний потяг жандармерії, в якій повно поляків, здебільшого з Лодзі. Говорили по-польськи й не крилися із своєю ненавистю до німців. Заночували ми у вагонах, а на другий день мали нас перевезти до табору. Вже дехто з наших людей ходив туди на розвідини. Перед табором були якісь підводи й ми почули голос: „Ми ще одних не кончили виґружувать, а оце ви вже приїхали!"

Субота, 9-го вересня. Перемерзлі й невиспані вранці ми повиходили з вагонів. Приїхав вантажним автом наддніпрянець і забирав до табору наші речі. Там і повно росіян, греків, італійців, грузинів та інших народів. Справжня вавилонська вежа. Українців, мабуть, найменше. Скрізь російські написи, російська мова. Бараки брудні, внизу і вгорі причі. Дають на 14 душ усього вісім прич. В кімнаті, нам приділеній, нема куди обернутися, а тут ще й речі треба десь примістити. Їсти давали тричі денно: вранці — черпак чорної гіркої кави й кусник хліба, ввечері те саме, а на обід кухоль пісної поганої зупи. Хочемо розпалити вогонь, щоб щось собі зварити, але таборова служба, самі росіяни, лаяла нас і розкидала вогнище. Подвір'я всюди страшно занечищене. Ми дивувалися, що тут ще не кинулася якась пошесть. Кілька кроків від бараків викопали рови, в яких люди мали ховатися перед налетами літаків. Вони дали дуже слабу охорону, а до того важко до них лізти, бо на дні люди зробили собі туалету. Люди ходили блудом; розважали себе, як могли, щоб не скучати. Греки дуже верещали, це з усіх найбільш крикливий народ. У бараках — тьма тьменна блощиць. Крик і гамір, вночі важко було здрімнутися. Дівчата із Сходу цілу ніч не давали спокою. До пізньої ночі налазили до кімнати чужі люди; одні, щоб пошукати знайомих, інші — щоб щось заміняти, а ще інші — дещо вкрасти. В таборі ми перейшли дуже прикру дезинфекцію і по кількох днях сказали нам спакуватися та повезли на станцію. З великими трудностями ми заладувалися до вагона, а за хвилину звідтіля нам сказали винести речі і перенести до вагона, який стояв далеко напереді. Після дезинфекції у Штрасгофі я перестудився та дістав грипу і мене втомлювала гарячка і нежит, та мусів носити баґажі. Піт з мене ллявся цюрком, сорочка стала мокра, а вкінці мене почало морозити. В нашому вагоні одна дівчина

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Василь Маркусь

ДО ПОЧАТКІВ НИЩЕННЯ УКЦЕРКВИ

Продовження

Щойно кінець війни, тривала окупація Західньої України совєтською армією та міжнародні договори, що залишили за СССР ці землі без жадних передумов, щойно реалізування так званої совєтської соборної України, дали знову Москві нагоду і можливість реалізації цієї споконвічної мрії царів і патріярхів підібрати у свої руки незалежну Українську Церкву. Очевидно, Російська Православна Церква і червоний Кремль до цього тепер краще підготувалися, висуваючи нову церковну політику після 1943 року, що її дотепно називають „вигідним подружжям" між совєтським режимом і Російською Православною Церквою.

II

Дослідники совєтизації Західньої України й історики Української Католицької Церкви в совєтському періоді відрізняють кілька фаз в політиці церковного „воз'єднання". Перша фаза — це від окупації західніх земель (від весни-літа 1944) до смерти Митрополита Андрея Шептицького (1-го листопада 1944 р.). Друга — до ув'язнення Митрополита Йосифа Сліпого й Владик (11-го квітня 1945 р.), і третя — До Львівського собору (8-го - 10-го березня 1946 р.) У цих окремих фазах відбулося ще кілька важливих подій і дат, до яких у нашій короткій аналізі подій і діяльности різних чинників ми ще повернемося.

1. В час окупації Галичини совєтською армією, коли всі зусилля урядових і військових чинників були звернені на продовження війни, мобілізацію місцевих ресурсів та на поборювання антисовєтського підпілля, влада майже нічого не робила на відтинку Греко-Католицької Церкви. Як відомо, всі єпископи і коло 95 відсотків священиків залишилися на місцях. На Свято-Юрській горі ще височіла, хоч знеможена сива голова духовного провідника, Митрополита Шептицького. Коли політичний провід здебільшого подався на еміграцію, а підпільні борці ховалися в лісах та звідти завдавали клопоти окупаційним органам, справжнім авторитетом, що на нього в очікуванні дивилися тисячі людей, залишився Митрополит. З обидвох боків зайнято становище очікування. Зараз ще невідомо, чи були і які контакти між окупаційними чинниками і Святим Юром. З усього, що нам досі відомо, большевики напочатку нікого з священиків не арештували, залишали в спокою єпископів і священиків, мабуть почала діяти семінарія, єпархіяльна й митрополича адміністрація також діяли в міру воєнних обставин та утрудненої комунікації. На жаль, маємо порівняно мало інформацій про тогочасний стан в Святому Юрі, як також на провінції. Ці справи або понесли дотичні люди в могилу, або ще їх зберігають люди, що доживають свого віку по той бік бар'єри.

2. Щойно смерть Митрополита 1-го листопада була поважною подією, що могла внести зміни. Похорон, як відомо, відбувся величаво і без перешкод збоку режиму. Так само канонічне перебрання влади Архиєпископом-помічником не викликало переломових змін. Як відповідальний керівник Церкви і свідомий її нелегкого становища, Митрополит Сліпий вислав делеґацію до Москви з метою з'ясування нових взаємин між Церковою і державою. В делеґації були брат покійного Митрополита Климентій та відомий світський священик — богослов о. д-р Г. Костельник і кілька інших священиків. Делеґацію не допущено до зустрічі і розмов відповідальними за церковну політику особами, а намовлювано зустрічатися з російськими православними чинниками. Відомо, що вже тоді натякувано на потребу співпраці з православними, як також були намагання включити Греко-Католицьку Церкву в боротьбу з повстанцями. Митрополит Сліпий зробив жест, передаючи через делеґацію певний даток від своєї Церкви на допомогу воєнним інвалідам.

Вислід цієї делеґації не приніс ніяких змін на краще. Навпаки, делеґація Митрополита прибула з непевними враженнями щодо майбутнього Церкви. Делеґація набрала переконання, що в Москві вже готовий плян якогось генерального наступу на Греко-Католицьку Церкву. Важко сказати, чи вже в час поїздки до Москви велися якісь спроби безпосередньої розмови з о. Костельником щодо його майбутньої ролі в т. зв. Ініціятивній групі по воз'єднанні. Взимку 1945 року можливості дії єпархіяльних органів були ще більш унеможливлені, зокрема щодо комунікації із деканами і священиками. Натомість, уповноважені у справах релігії по всіх районах часто відвідували священиків поодиноко, а навіть збирали їх на районові конференції, де політичні чинники говорили про совєтську релігійну політику (свобода віровизнання), а одночасно наставляли священиків проти ієрархії чи окремих осіб серед клиру. Церкву в цілому звинувачували в співпраці з німцями та в пособленні українським націоналістам.

Мабуть, десь у цьому часі відбувається вербування священиків до Ініціятивної групи, яка виступила публічно пізніше, але була зорганізована ще до арешту єпископату. В цю акцію були включені не лише т.зв. уповноважені в справах релігії — обласні і районові, але й чинники НКВД.

Активізується і новий московський патріярх Алєксєй (вибраний на помісному соборі в лютому 1945 р.): він висвячує для львівсько-тернопільської православної єпархії єпископів в особі Макарія Оксіюка, який так само вів розмови із окремо підібраними греко-католицькими священиками. З патріярхії йдуть гострі напади на Католицьку Церкву і Папу Пія XII, а невдовзі Алєксєй робить дуже революційний крок: звертається понад голови українських єпископів до „пастирів і віруючих греко-католицької Церкви". В цьому зверненні закликає московський Патріярх священиків і вірних Греко-Католицької Церкви: „порвіть, розторгніть узи з Ватиканом, який веде вас у темряву у духову загибіль, завдяки своїм релігійним помилкам, а тепер хоче вас озброїти проти всієї вільнолюбної людськости, хоче поставити вас спиною до всього світу..." Алєксєй приписує Греко-Католицькій Церкві коляборацію з німцями, а покійного Митрополита Андрея натавровує як такого, що разом з іншими ієрархами „кликав вас під ярмо Гітлера..."

(Продовження буде)

Відзначення Тисячоліття Хрищення України-Руси

(Проєкт)

Уляни Дячук
Юрка Повстенка

Івана Скочиляса
Петра Стерча

1. Квітень-липень 1985: Президія Крайового Громадського Комітету устійнить остаточний склад Комітету, його організаційну структуру та „модус операнді" включно з докладним розподілом компетенцій вибраних комісій.

2. 14-го серпня 1985: офіційне проголошення трирічної діяльности КГК, по змозі вже з прийнятим рамковим пляном програми торжеств і іншої діяльности.

3. Організаційна комісія приступить негайно до організування місцевих, а де існує для цього потреба, то й стейтових комітетів для теренового відзначування 1000-ліття. Імпрезова комісія розпрацює рамковий плян торжеств, а Фінансова комісія приготовить прелімінар бюджету й розгорне збірку потрібних фондів. Екзекутивний Комітет і Секретаріят наладнають адміністраційний апарат КГК до серпня 1985 року.

4. Цілий 1986 рік присвятити інтенсивній підготові до торжеств.

5. У 1987 році провести святкування у всіх містах і містечках Америки, де лише існують українські церковні громади з тим, щоб у кожній громаді залишити тривалий пам'ятник Тисячоліттю Хрищення України-Руси,вмуровуючи пропам'ятну таблицю, а де громада спроможна і має достатній вплив, — пам'ятник на міській площі чи бодай на парафіяльній площі; слід також видати пропам'ятну книгу із знімками і т.п.

6. Наукове відзначування Тисячоліття повинно бути продовжуване науковими інституціями шляхом влаштовування конференцій чи конґресів, а зокрема видаванням наукових праць про цю історичну подію українського народу. Очевидно, вони вже розпочали це діло на всесвітньому форумі самостійно й так повинні вони його продовжувати.

7. Де можливо, там влаштувати бодай одноденні конференції в 1987 році в усіх містах і містечках з тим, що зацікавити місцеву американську пресу, а цієї місцевої преси не слід недоцінювати. Де можливо, використати також місцеве радіо, телевізію і т.п. До речі, в малих місцевостях цього можна легше досягнути, аніж у великих містах.

8. 1988 рік призначити для торжеств у Вашінґтоні. Для цього прийняти гасло, наприклад, „Якщо не в поневоленому Києві, то у вільному Вашінґтоні", чи подібне.

а. Тиждень від 7-го до 14-го серпня 1988 року має бути заповнений українцями з цілої країни, а то й з поза Америки. Наша ціль — 250,000 українців у Вашінґтоні, до участи яких треба приготовляти психологічно й фінансово.

б. Організована українська молодь — Пласт, СУА, ОДУМ й інші — повинна влаштувати свої Джемборе, живучи в шатрах і т.п. Приїжджі українці з різних парафій, місцевостей і т.п. повинні б замешкати гуртом, але в різних готелях міста, щоб у всіх них голосити вістку про 1000-ліття Хрищення України.

9. Торжества розпочати в неділю, 7-го серпня 1988 року, Богослуженнями. Очевидно, всі релігійні торжества залишаються виключно в юрисдикції Українських Церков, і КГК може хіба з дозволу Ієрархів Церков, висловити прохання, щоб

а. Для несення вістки про Тисячоліття Хрищення України-Руси кожна з українських Церков влаштувала в тому тижні одне велике торжество, запросивши до участи в ньому якнайбільше та якнайвищих достойників даної вітки Христової Церкви американського світу;

б. В сам День Тисячоліття — 14-го серпня 1988 року — влаштувати Спільну Молитву з усіми тисячами українців і не-українців, зібраних у Вашінґтоні.

10. В тому тижні влаштувати бодай дві музично-вокальні імпрези на найвищому можливому рівні у Кеннеді Центрі, які були б репрезентантами української музичної творчости. В інші дні тижня влаштувати:

а. Фестиваль українського народного танку — з участю багатьох українських танцювальних ансамблів;

б. Фестиваль української хорової культури;

в. Бодай одну імпрезу молоді, наприклад, під відкритим небом (як і обидва вищезгадані фестивалі) вивести мапу України, з зазначенням Києва — міста Хрищення українського народу, а також усіх міст України, в яких існували митрополії, епархії, катедри і т.п. при чому продемонструвати реґіональну народну ношу, співи, танці і т.п. — (Може, молодь більше винахідлива!)

11. Українці — власники ресторанів, як і зокрема жіноцтво, повинні б подбати про станки з українськими (і неукраїнськими) харчами на всіх площах, де відбувалися б імпрези.

12. Влаштувати виставу української ікони, церковної архітектури тощо.

13. Влаштувати, по змозі, щоденні пресові конференції...

14. Влаштувати бодай одну науково-публіцистичну конференцію з рамени якоїсь відомої американської інституції, подібно до конференції про голод і т.п., а відтак через неї видати й поширити відповідну публікацію.

15. Слід було б подбати про добре написану й добре зілюстровану та люксусово видану брошуру про Тисячоліття, що її слід було б масово поширювати по цілій країні.

16. Звернутися до французьких урядових чинників дозволити привезти до Вашінґтону стародавнє Євангеліє французької королеви Анни Ярославни як для вистави, так і зокрема для спільної Молитви 14-го серпня 1988 року.

17. Мгр Іван Скочиляс пропонує, щоб КГК звернувся з проханням до Ієрархів Українських Церков, щоб вони затвердили ікону Богоматері з нерушимої стіни Собору св. Софії в Києві, як офіційну емблему нашого Тисячоліття.

18. Зорганізувати естафету молоді:

а. одну з Шенандоа, Па., першої Української Католицької Церкви, до Вашінґтону, зупиняючись у Катедрі у Філядельфії

б. другу з Бавнд Бруку, Н. Дж., до Вашінґтону, зупиняючися у катедрі св. Володимира у Філядельфії, при чому, з Філядельфії естафета могла б продовжувати дорогу до Вашінґтону вже соборно...

Стільки під розвагу і початкову дискусію над плянами торжеств. Це велике торжество й відзначування його мусять бути ґрандіозні.

Цей перший шкіц проєкту, який не згадує необхідности соборних Послань Ієрархів Українських Церков і т.п., висилається тільки до Митрополита Мстислава, Митрополита Стефана Сулика, пастора Володимира Боровського, президента Крайового Громадського Комітету для Відзначення Тисячоліття Хрищення України-Руси д-ра Юрія Старосольського.

За проєктодавців:
Проф. д-р Петро Стерчо

НИЖНЮ ЧАСТИНУ МІСТА Сан Франсіско, запропоновано розділити на зони. Рада контролерів ствердила, що цей розподіл міста матиме великий вплив на розвиток Сан Франсіско. У понеділок, 24-го червня відбудуться переговори контролерів щодо правил розподілу міста, якими мешканці міста є дуже затурбовані. Мешканці бояться, що нові будинки перемінять нижню частину міста.

ДО УВАГИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ! ШАНОВНІ УРЯДОВЦІ! ЧИ ВИ ПРИДБАЛИ ДЛЯ СОЮЗУ БОДАЙ ОДНОГО ЧЛЕНА ТОГО МІСЯЦЯ? ЯКЩО НІ, ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО І ДАЙТЕ ДОБРИЙ ПРИКЛАД ДЛЯ ВІДДІЛОВИХ УРЯДОВЦІВ.

КОМІСІЯ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ КУК

Як вже раніше повідомила преса, уряд Канади створив Комісію досліджування воєнних злочинців (популярно званою Комісією Дешена), яку очолив суддя Жуль Дешен. Завданням цієї Комісії є провести слідство з метою виявлення воєнних злочинців, які могли б проживати в Канаді, та подати свої рекомендації урядові. У зв'язку зі створенням Комісії Дешена, українська громада, як і інші східньоевропейські громади, стали жертвою наклепницьких обвинувачень в коляборації з нацистською Німеччиною під час Другої світової війни. Ці безпідставні обвинувачення випливають з Центру дослідів нацистських злочинів у Відні, очолюваного Симоном Візенталем та його речника в Канаді Соль Литтмана, які часто користуються совєтською зфабрикованою документацією, а преса їх розголошує.

Для координування, плянування та ведення акції проти знеславлювання українців, Централя Комітету Українців Канади зорганізувала Комісію Захисту Громадянських Прав, з осідком в Торонто, яку очолив адвокат Іван Григорович. Членами екзекутиви Комісії є: Ю. Клюфас (голова Комітету преси та інформації), В. Курилів (співголова Комітету публічних зв'язків), М. Кушпета (голова Фінансового комітету), М. Липовецький, Л. Луцюк (голова Дослідного комітету), О. Романишин, М. Ромах, О. Рудзік (заступник голови), Я. Соколик (представник відділу КУК в Торонто), О. Сокольський, М. Шкамбара (співголова Комітету публічних зв'язків). Членами екзекутиви є також голови Провінційних рад КУК. Для ефективного ведення праці, екзекутива покликала до життя декілька комітетів. Праця Комісії підлягає перевірці Контрольної комісії Централі КУК.

Комісія вже домоглася права репрезентувати Комітет Українців Канади перед Комісією Дешена. Коли в Торонто, Оттаві, Монтреалі й Вінніпеґу відбувалися публічні переслухування, Комісія Захисту Громадянських Прав була там заступлена адвокатами. На адвоката Комісія найняла Івана Сопінку з Торонто. Тепер Комісія підготовляє зведення („бріф"), в якому будуть заперечені наклепи в сторону української громади і яке буде передане Комісії Дешена. Комісія збирає документацію, зізнання свідків й інші допоміжні матеріяли, які будуть використані для інформування преси, урядових чинників, парляментаристів і інших. Обговорюється можливість виготовлення документальних фільмів — одного про страждання українців під час Другої світової війни, а другого — про використання совєтських доказів і їх вплив на правосуддя. Одначе, виготовлення цих фільмів, як і інші запляновані акції, буде залежне від фінансових можливостей Комісії.

Започаткована акція і її успіх вимагає багато зусиль і фондів, тому Комісія звертається до української громади із закликом допомогти у створенні Мільйонового Фонду Захисту Громадянських Прав. Рекомендується, щоб поодинокі особи склали даток на цю ціль в сумі 100 долярів або більше, а організації, підприємства і фінансові установи — більші суми. Збірку координує Централя КУК, а пожертви можна складати або висилати до Централі й місцевих відділів КУК, Комісії Захисту Громадянських Прав, українських кредитівок, церковних і світських організацій та уповноважених збірщиків. Висилаючи пожертви, слід зазначувати, що це пожертва на Фонд Комісії Захисту Громадянських Прав (Civil Liberties Commission). Кожен жертводавець одержить посвідку на прибутковий податок.

Адреса Централі КУК: Ukrainian Canadian Committee, 456 Main Street, Winnipeg, Manitoba R3B 1B6.

У всіх справах, зв'язаних з цією акцією, проситься писати на адресу: Civil Liberties Commission, 2445-A Bloor St. West, Toronto, Ontario M6S 1P7. Tel. (416) 762-7888.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Семінар в обороні українського імени у Філядельфії

У п'ятницю 7-го червня відбувся у Філядельфії семінар, присвячений справі оборони українського імени перед закидами, що серед українських іміґрантів є багато „нацистів" і „воєнних злочинців". Семінар цей був зорганізований місцевим відділом УКК.

Доповідачами були: голова Української Ліґи Проти Знеславлення Галя Козак, ред. Ярослав Гайвас та проф. Лев Шанковський.

Галя Козак розказала про працю УЛПЗ та про організацію Ради представників центральних організацій, яка саме тепер завершується. Завданням тієї ради є очолити і координувати всі дії оборони доброго українського імени, організувати і фінансувати видання документальних історичних праць із найновішої української історії, які заперечували б брехливу пропаґанду, що її ширять про нас ворожі нам сили, зорганізувати збірку фондів на потребу оборони і т.п.

Ред. Гайвас говорив про те, що вся нагінка на „нацистів" і „німецьких коляборантів" є ініціована і керована Москвою. Найкращим доказом цього є те, що ця нагінка є спрямована майже виключно проти українців і проти балтицьких народів, проти національних груп, які є Ахіллевою п'ятою Совєтського Союзу. І справді, немає ніякої нагінки проти французьких, скандинавських та інших західньоевропейських „коляборантів".

Проф. Шанковський сказав, що ми надто довго спали. Ми не зареаґували на горезвісний фільм „Голокост". Зокрема ми дуже занедбали справу видання історичних праць, які мають відношення до українсько-німецьких, українсько-жидівських відносин, до німецьких злочинів проти українського населення, варварських масових вбивст большевиками тисяч політичних в'язнів у в'язницях Львова та в інших містах Галичини у 1940 році і т.п.

Звідкіля наша молодь (а теж американські судді, адвокати, преса) мають довідуватися, що справді діялося на наших землях у 1940 і наступних роках німецької окупації?

Проф. Шанковський вказав теж на одно важливе джерело інформацій про події у Львові у 1940 році. У тому часі ЗСА не були ще у стані війни з Німеччиною і з німецькою армією йшли на схід кореспонденти „Асошіейтед Пресс", які, наприклад, не бачили і не чули у Львові ні про які українські погроми жидів, а натомість бачили масові похорони українців, замордованих большевиками у в'язницях.

Після доповідей було багато запитань і жива дискусія про порушені справи.

Наприкінці семінара, біля 150 осіб присутніх ухвалили резолюції; дві із них подаємо нижче:

„Присутні закликають всю українську громади, усі наші товариства, організації та установи створити одностійний український фонт проти широкозакроєної кампанії знеславлення українського імени та української гідности".

„Присутні взивають громаду підтримати Раду організацій, яка постала за ініціятивою Ліґи проти знеславлення".

Семінарем проводив вміло й енергійно д-р Іван Скальчук.

Я. Т.

Із щоденника...

(Закінчення зі стор. 2)

мала коросту. Ми звернулися до керівника транспорту, щоб з уваги на малих дітей, він забрав її з вагона, але він заявив, що хто вийшов з табору — не може уже бути небезпечним для оточення.

Наш потяг затримався на короткий час у Відні. А там, знову ми їхали цілу ніч, а 15-го вересня на світанку приїхали до Лінцу. Поїхали далі і щойно зупинилися в гарному баварському місті Пассав. На станції багато баварців, особливо жінок. Народ добрий, лагідний. Розмовляли з нами і мали зрозуміння для нашого горя. А далі ми поїхали понад самий Дунай. Краєвиди були такі чудові, як інколи ми бачимо на наших стінних мальовилах. Села виглядали так, наче галицькі містечка. На полі працювали коровами, коня майже ніде ми не бачили. Жінки з поля махали до нас хустинками. На ранок приїхали ми до Вільгельмсгаґену, нашого табору. Висіли ми з вагонів — перемерзлі й невиспані. Хотіли розкласти вогонь і щось собі зварити. Але надбігла таборова служба, самі росіяни або наші малороси, які чесали по-російськи, хоч мали на раменах щитики з тризубом. Лаяли людей, розкинули вогнище й засипали його піском.

Бараки тут були чисті. Був басейн, умивальня, порядні туалети, хоч мали вони один мінус: не було в них дверей і окремого відділу для чоловіків і жінок. Табір був приміщений у сосновому лісі на пісках. Але важко в тих бараках було спати, бо треба було на ніч замикати вікна, а таборова служба ще й віконниці засунула, бо часто налітали ворожі літаки. В кімнаті — 42 особи, дихати не було чим. А блощиці так кусали, що дехто цілу ніч пересидів при столику. Зате було нам тепло, а це для нас було важливо, бо всі речі мусіли віддати до маґазину й не було чим накритися. Для мене особливо це було добре, бо сильно кашляв, мав після штрасгофського чистилища підвищену температуру й боліло мене око.

Було тут багато поляків з Варшави. Це ті, що робили повстання. Самі молоді і здорові люди. Поводилися бундючно й самопевно. У всьому бачили німецьке „варварство". Під одним оглядом у цьому таборі було гірше, ніж у Штрасгофі: не давали нам спокійно сидіти. Вранці виганяли всіх чоловіків із бараків на роботу, а жінкам казали мити підлогу й туалети. Жінки бунтувалися, а поляки навіть гороїжилися.

У ГАЗЕТІ „НЮ ЙОРК ТАЙМС" з неділі, 23-го червня ц.р., появилася рецензія на книжку „Амерікан Свастіка", яку написав Чарлз Гигам. Автор рецензії Гал Ґудман гостро критикує автора цієї книжки за його безпідставні висновки. Ґудман твердить, що Гигам, щоб робити оскарження, які явились у книжці, потребує „багато більше доказів".

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Ірени Рондяк-Небелюк

жертвуємо на ЗУАДК:

Ірена Лаврович $100.00
Оксана Шумило 50.00

До уваги всіх уродженців і колишніх жителів Дрогобиччини

З приємністю повідомляємо всіх наших дорогих земляків, що праця над третім томом „Дрогобиччини — Землі Івана Франка" наближається до кінця.

Щоб ми могли видати цей том перед нашим 9-им З'їздом Центрального Комітету, що відбудеться на Союзівці в суботу, 21-го і в неділю, 22-го червня 1986, матеріяли для поміщення будемо приймати виключно до 15-го липня ц.р. Матеріяли для поміщення в третьому томі просимо висилати на адресу редактора: Mr. A. Hladylovych, 6065 30th Ave, Rosemont, Montreal, Que Canada, H1T 3G1. Скористайте з цієї останньої нагоди тому, що матеріяли, які надійдуть після 15-го липня ц.р. не можна вже буде помістити в третьому томі.

З уваги на високі кошти друку нам потрібна ваша фінансова допомога. Тому прохаємо всіх вас, які ще цього не зробили, вислати чим скорше свою пожертву на адресу касира нашого Комітету: Mr. Roman Mykyta, 357 South Parkway, Clifton, N.J. 07014, U.S.A.

Дорогі Земляки! Виконаймо свій обов'язок супроти нашої незабутньої Дрогобиччини й спільними силами допоможім видати третій (і, напевно, вже останній) том нашого реґіонального збірника „Дрогобиччина — Земля Івана Франка".

За Управу Центрального Комітету Дрогобиччини:

інж. Володимир Осередчук
голова

Роман Микита
касир

Микола Курчак
секретар

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов у Вічність 19-го травня 1985 р. у Філядельфії, Па. наш Найдорожчий БРАТ, СТРИЙКО І ШВАҐЕР

бл. п.

СТЕПАН МАСЮК

Цією дорогою складаємо нашу найсердешнішу подяку всім, хто в нашому родинному горю прийшов нам з поміччю і потіхою. Щиро дякуємо за співчуття, за участь в похоронних відправах, за квіти, за пожертви на Заупокійні Богослужби і добродійні цілі.

Щиро дякуємо о. пароxові Т. Бариляковi за похоронні відправи, о. д-рові І. Біланичеві за відвідини Покійного у шпиталі й уділення Св. Тайни Єлеопомазання, дуже дякуємо д-рові Я. Яримовичеві і д-рові В. Саляковi за дбайливу лікарську опіку. Дякуємо похоронному заведенню Насевичів за взірцеве переведення похорону.

Пожертви на ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ зложили:

Гайдучок О., Ганушевський М. і Т., Гентош М. і І., Дорожинська Н., Заховайло К., Качанівський Я. і І., Козак Е. і І., Костюк В. і Е., Кравців Р. і І., Кузьмінська О., Кульба М., Кульчицька О., Лопатинська Н., Льос А., Маґдій О., Марійська Дружина, Масюк М. і М., Масюк Ю. і Х. Матковський Д. і А., Палевичі, Сілецький Б. і Л., Харамбура О., Харків А. і Е., Янковська К.

На ПАТРІЯРШИЙ ФОНД:

Масюк Я. і І., $50.00; Кебуз Б. і З. $25.00; по $20.00 — Бобинський Я., Мичковський М. і Л.; по $10.00 — Гайдучок О., Головчак Ю. і О., Завицький Р., Зелінський О. і Е., Масюк В. і Н., Пак В. і К., Турчин М; Дубіль М. $5.00.

На УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ у Гарвардському університеті:

Масюк Я. і І. $50.00; по $30.00 — Кульба М., Стецьків А. і М.; по $25.00 — Кузьмінська О., Кебуз В. і С., Савка І. і Е.; по $20.00 — Дзюба К. і М., Загаєвич Т. і М., Хомяк А.; по $10.00 — Костюк В. і Е., Стефанишин Н.

Всім Жертводавцям щира подяка.

•

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

СТЕПАНА МАСЮКА

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

у п'ятницю, 28-го червня 1985 р., о год. 8-ій ранку в церкві св. Миколая і в церкві Царя Христа у Філядельфії, Па.

Сестра — ОЛЕНА МАСЮК
Брати — ВОЛОДИМИР, ВАСИЛЬ, МИРОН І ЯРОСЛАВ з Родинами

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 12-го червня 1985 р. в Торонто, Канада, після довгої недуги на 82-му році життя відійшла у Вічність наша Найдорожча МАМА, БРАТОВА, БАБЦЯ І ПРАБАБЦЯ

бл. п. інж.

Леоніда Вертипорох з Хромовських

Горем прибиті:
дочки:
ХРИСТИНА з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ
БОЖЕНА з чоловіком ОЛЕГОМ
братова — ІРЕНА ВЕРТИПОРОХ
внуки — БОГДАН, ЛЮБОМИР, ОЛЕСЯ з чоловіком АЛЬФРЕДОМ, ОЛЕНА з чоловіком РОМАНОМ, ДАНИЛО І ІГОР
правнуки — ЯСОН І ЯРЕМА
Ближча і дальша Родина в Україні, Канаді, Америці, Польщі і Німеччині

29-го червня буде відправлено АРХИЄРЕЙСЬКУ СЛУЖБУ БОЖУ з ПАНАХИДОЮ, о год. 10-ій ранку в церкві св. Николая в Торонто.

ПАНАХИДИ будуть відправлені 30 червня і 1 липня, о год. 8-ій веч. у похоронному закладі Неведюка, 2104 Кіплінґ, Торонто. ПОХОРОН — 2-го липня, о год. 9-ій ранку з церкви св. Димитрія в Торонто.

•

Замість квітів на свіжу могилу просимо складати датки на: St. Demetrius Nursing Home Fund; Pomich Ukraini Fund; Ukrainian Catholic Shrine St. John the Baptist — Ottawa.

Горем засмучена РОДИНА

З нових...

(Закінчення зі стор. 2)

Хоч Богдан Остап'юк — міщанин, але опис жнив і взагалі праці рільника виходить в нього такий реальний, такий чудово дійсний, що треба подивляти його обсерваційний хист та його пам'ять про ці давні часи.

З великою приємністю прочитав я собі статтю „Йордан у давньому Тернополі". Вона навіяла перед очі моєї душі образи свячення води на Йордан у нашому селі Романове Село. І так, як тернопільці чують у глибині душевних ядер голос о. Громницького, так я все чую голос о. Хамчука: „Велий єси, Господи, і чудна суть діла Твоя"...

Також прекрасно й мальовничо описує Остап'юк наші відпусти. Як ось наприклад, відпуст у давньому Тернополі та відпуст у Гаях Великих. В описі цих відпустів є стільки наших характеристичних побутових звичаїв, стільки образів, що віддзеркалюють душу нашого народу, що це остане зразком для майбутніх поколінь.

Остання частина книжки — це його спогади. В них пише Остап'юк про своїх друзів на тлі тодішніх політичних обставин.

Книжка Остап'юка — дуже цінна й цікава для кожного.

Наукові...

(Закінчення зі стор. 1)

загальних вступних стверджень про Шевченка як центральну постать історії української духовости й його місце в українській літературі, доповідач торкнувся актуальних сьогодні питань інтерпретації Шевченкових творів у під'ярмленій Україні й у Вільному Світі. Тоді коли марксистсько-ленінський підхід до творчости українського генія в СССР відомий від десятиліть і знаходив на Заході відсіч та заперечення, то т. зв. „реінтерпретація" дотеперішнього Шевченкознавства у Вільному світі, зокрема в Америці, належить до недавніх явищ і то перу наймолодшої генерації шукачів „нових доріг" у Шевченкознавстві, що насправді є манівцями — не шляхами, які вели б до правди. Проф Рудницький піддав критиці найновішу працю щодо цього п. н. „Шевченко-мітотворець" — „З-під пера Ю. Ґ. Ґрабовіча, що вийшла в виданнях Гарвардського Інституту Українознавства й викликала негодування у багатьох читачів. Основний недолік цієї праці на думку доповідача, це невпопад застосована метода „назверхніх" і „глибинних" структур літературного твору й звуження всієї інтерпретації Шевченкових творів до шукання й викривання „символічних кодів".

Необізнайомлений із працями М. В. Блюмфілда (1967), чи хочби самого доповідача (1972), Ґрабович застосував у своїй праці не літературознавчий підхід, оснований на всебічній аналізі „глибинних структур" в світлі свідчень Шевченкових сучасників (П. Куліша, М. Костомарова, В. Біложерського й ін.), чи пізніших шевченкознавців, що їхні інтерпретації широко відомі в діяспорі (П. Зайцев, Л. Білецький і ін.). Підхід Ґрабовіча — субєктивно-інтерпретативний замість „глибинних" бере в основу „назверхні" структури, з літературознавця стає літературним критиком власне те, перед чим остерігає Блюмфілд та інші. А в висліді замість наукової праці вийшла ще одна літературно-критична, суб'єктивно-одностороння, доказом-непереконлива концепція" Шевченка як „міфотворця", тоді коли він власне був „неміфотворця", а носієм людських ідеалів добра, справедливости й краси в загальному, а революційно-еволюційним „апостолом правди і науки" в національно-українському контексті.

„Російська цензура, царська охрана й солдатське командування знайшли в Шевченкових поезіях дуже немітичні, а реалістичні заклики до протидії національному й соціяльному поневоленню українського народу й тому заслали його в азійські степи з забороною писати й малювати, а американський претендент на Шевченкознавця — Ю. Ґрабович після десятиріч називає його твори мітом!" — говорив доповідач. Найприкріше в цому те, що ця шкідлива з наукового й національного погляду праця вийшла за фонди, призбирані українськими патріотами в Америці в добрій вірі й надії на наукову оборону української правди й зокрема правди про Шевченка — ідеолога модерного українства й його державницького думання й настанови".

Живою дискусією після доповіді проводив проф. П. Цимбалістий. Опісля відбулося прийняття в честь гостя.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ Конгресу проголосувала за те, щоб Пентаґон дістав 124,5 мільйона долярів на виробництво нових видів хемічної зброї. Адміністрація президента Роналда Регена, яка довгий час намагалася переконати конгресменів прийняти це рішення, здобула важливу перемогу.

НА МІЖНАРОДНОМУ австрійському летовищі в Швехаті, поблизу Відня, був припинений весь рух на 50 хвилин після того, як анонімна особа повідомила телефонічно поліцію летовища, що там має вибухнути бомба. 1,000 пасажирів були евакуйовані, поки відбулася докладна перевірка в пошуках бомби, якої не знайдено.

ЗУДАР ЛІТАКІВ у повітрі найбільше журить летунських знавців. Небезпеки зударів будуть головною темою у чотириденному переслуханні членів летунського транспорту у Вашінґтоні. Скликано це переслухання через те, що останньо було багато недоглядів щодо випадків у повітрі.

Вступайте в члени УНС

Св.п. Р. Данилевич

Великим ударом для нас усіх, а для мене зокрема була несподівана вістка про трагічну смерть 24-го березня ц.р. редактора Романа Данилевича, з яким лучила мене дружба понад півсотні років.

Мати за приятеля цього динамічного, все молодого, не зважаючи на його 80 років життя джентлемена, простолінійного, безкомпромісового борця за правду й справедливість, було моїм особливим привілеєм.

Покійний Роман народився 5-го вересня 1903 року у священичій родині в Печені, перемишлянського повіту в Галичині. Щоб приготовитися до своєї життєвої місії, відбув він повністю богословські студії у Богословській Академії у Львові під гострим проводом її ректора о. д-ра Йосифа Сліпого. Забезпечений знанням Божого Слова постановив він бути світським апостолом, що й виконував на протязі усього свого життя.

Моє знайомство з ним сягає часу пам'ятного свята Українська Молодь Христові у Львові в 1933 році. Тоді передовими активістами ідеї Митрополита Андрея Шептицького і Владики Івана Бучка згуртувати українську молодь під прапор Христа були нерозлучні Василь Глібовицький і Роман Данилевич. Обидва вони стояли незламно в обороні свята УМХ перед і після нього.

Коли ж після свята УМХ постала молодеча організація, Католицька Акція Української Молоді (КАУМ), Романа і ще нас вісмох покликав Митрополит Андрій Шептицький спеціяльними грамотами до Архиєпархіяльної Ради КАУМ під проводом полк. інж. Андрія Мельника. Там обійняв він обов'язки заступника голова й організаційного референта. Коли в 1937 році наша організація злеґалізувалася у цивільних польських властей як Товариство „Орли", Католицька Асоціяція Української Молоді, він був у Головній Раді заступником голови, а в червні 1938 року, коли полк. Мельник виїхав за кордон на пост голови Проводу ОУН, Роман став діючим головою. У щорічних літніх таборах КАУМ (1935-1939) був він учасником, членом проводу, як теж комендантом.

Коли вибухла Друга світова війна, довелося скласти орлині крила. Тоді наш Роман включився в дії Українського Центрального Комітету під проводом проф. В. Кубійовича, що його секретарем був теж орел В. Глібовицький. Роман взяв на себе тяжкий небезпечний обов'язок нести допомогу українським воєннополоненим, що виконував з посвятою й наражениям свого життя. У той воєнний час, у 1940 році, зустрілись ми в Кракові, і тоді два друзі Р. Данилевич і В. Глібовицький стали свідками нашого вінчання, що його довершив головний духовний опікун „Орлів" о. д-р Іван Гриньох.

Кільканадцять років проминуло, поки ми знову зустрілися вже на американській землі, щоб плекати давні орлині традиції. Уміжчасі робили ми це кореспонденційним шляхом.

У 1953 році, у 20-річчя свята Українська Молодь Христові, ред. Данилевич присвятив цьому ювілеєві спеціяльне число „Християнського Голосу", у якому і я брав участь.

У 1958 році, у 25-річчя свята УМХ, вже в Америці опрацювали ми спільно звернення колишніх членів головних проводів Т-ва „Орли" КАУМ і оприлюднили його в пресі.

25 років пізніше, попереджуючи золотий ювілей свята Українська Молодь Христові, в січні 1983 року, ми вислали звернення до Отців Синоду Української Католицької Церкви, у якому, між іншим, сказано: „Нам, активним учасникам свята УМХ у 1933 році, а заразом членам колишнього проводу Католицької Армії Української Молоді і згодом Католицької Асоціяції Української Молоді (КАУМ) — „Орли", лежить особливо на серці, щоб вогонь, розпалений у душах нашої молоді п'ятдесят років тому на рідних землях, був переданий теперішній нашій молоді на чужині. ...Ми віримо, що за Вашим благословенням і помічччю історія свята УМХ з 1933 року буде збережена у гідній книзі, а п'ятдесята річниця його буде вшанована поновним величним здвигом української молоді у вільному світі". У 50-річчя свята УМХ окреме звернення також було оприлюднене у нашій пресі. Це звернення видали обильні плоди: свята Українська Молодь Христові у Римі, Торонто, Вінніпеґу, Чикаго, Стемфорті.

Від багатьох років носив Роман у серці ідею видання пропам'ятної книги свята УМХ, яку і я активно підтримував. Напередодні золотого ювілею свята УМХ створили ми під його проводом редакційну колеґію цієї книги, до якої увійшли, крім нього, д-р Ярослав Кривяк, д-ра Богдан Лончина і я. Блаженніший Патріярх Йосиф погодився, щоб цю книгу видав Український Католицький Університет. Матеріяли до неї у великій більшості готові, одначе, головний її редактор із-за різних громадсько-церковних акцій й частого подорожування, на жаль, не мав змоги приготовити цю книгу до друку. Непередбачений відхід його у вічність значно утруднить і припізнить реалізацію цього давно задуманого проєкту. Щоб дух покійного Романа був при тому все з нами, в найближчу (вже 52-гу) річницю пам'ятного свята Українська Молодь Христові, дня 7-го травня ц.р., була відправлена в церкві св. Йосафата в Пармі, Огайо, Служба Божа за упокій його душі.

У своїй згадці привятив я головну увагу діям, у яких довелось мені співпрацювати з Покійним. Слід ще додати, що він від 1951 року безперервно очолював Українське Католицьке Академічне Об'єднання „Обнова", первісно студентське товариство у Львові, яке відіграло визначну ролю в обороні свята Українська Молодь Христові в 1933 році. Він теж репрезентував „Обнову" в секретаріяті СКВУ.

Не обговорював я його діяльности в останніх 30-ти роках в Америці в усіх аспектах, зокрема у мирянському патріярхальному русі, якому Покійний уділяв особливу увагу, бо про це інші знають і можуть розказати далеко краще ніж я.

Ред. Роман Данилевич жваво цікавився всім нашим українським життям і старався бути учасником кожної громадської дії місцевого, крайового, а то й світового маштабу. У зв'язку з тим був він вічно в русі і на доказ, що він дійсно „орел" ширяв безнастанно попід небесами хоч і не на своїх, але у літаків запозичених крилах. Де б він не був, усюди старався бути активним, якщо не ділом, то бодай своїм огненним словом, яким обдарив його Господь.

Крім словесної зброї умів він теж влучно орудувати пером. Ред. Данилович був відомим українським католицьким журналістом. Журналістичні студії закінчив він у Німеччині завдяки Митрополитові Шептицькому. Впродовж шести років (1933-1939) був він відповідальним редактором журналу „Українське Юнацтво" у Львові, що обстоював християнсько-націоналістичний світогляд і був неофіційним органом Т-ва КАУМ. У той час редагував він теж журнал „Лицарство Пресвятої Богородиці". Після війни був він начальним редактором „Християнського Голосу" в Мюнхені, Німеччина (1949-1954), опісля „Поступу" у Вінніпеґу, Канада (1959-1961), а далі — Вістей Парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі, Огайо. Понад п'ятдесят років, до останніх хвилин свого життя своїм гострим журналістичним пером збагачував він українську пресу, вважаючи за свій невідхильний обов'язок забирати голос у різних актуальних загальногромадських і церковних справах. Він промовляє до нас своїм переконливим словом ще й тепер з-поза гробу на сторінках української преси.

На протязі років один за одним відлітають від нас провідні „орли". І оце несподівано передовий орел Роман Данилевич розпростер свої крила до останнього свого лету у засвіти. До висот змагав він усе своє життя, яке посвятив всеціло своєму народові, своїй церкві, ближнім і рідні, нехтуючи своїм особистим щастям. За те зобов'язані ми зберегти вдячність і світлу пам'ять про нього на цьому світі, а за всі добрі діла нагородить його добрий Господь.

Микола Грушкевич

Акція...

(Закінчення зі стор. 2)

факто" і „де юре" багатьма державами, в тому числі й совєтською Росією. Зазначається також і те, що навала совєтів на Україну та примусовий вихід леґального українського уряду за кордон сталися вже після того урочистого визнання України Москвою. Виступаючи в оборону своєї пропозиції, докладчик проголосив, що це традиції вільної славної Америки примушують його ганебній кампанії за визнання совєтів протиставити вимогу визнання пригніченої України. Свою пропозицію сенатор Копеланд закінчує вимогою, щоб Сполучені Штати встановили пост дипломатичного представника при українському уряді, що знаходиться на вигнанні. Вказаний внесок, якому американська преса, маючи на оці небезпеку визнання СССР, надає велике значення, після першого читання пересланий сенатом до комісії по закордонних справах, де йому забезпечено підтримку групи сенаторів, що виявили себе ворогами признання совітів та які одночасно з тим вимагають визволення Кавказу і Туркестану".

Не маючи змоги і місця, щоб подати голоси іншої чужинецької преси, зацитуємо тут повідомлення українського щоденника у Львові „Діло" з дня 18-го січня 1930 року про виступ посла Остапа Луцького в польському соймі, який, відповідаючи польському прем'єрові Бартелеві іменем Українського Клюбу (посол Луцький належав до УНДО), казав таке:

„Тим часом гноблений, але стихійний український політичний рух, передовсім з 1917 р., зробив з української справи проблему, що набирає чимраз більшої ваги для офіціяльної та неофіціяльної европейської політики. Перед кількома тижнями поважна група сенаторів у Злучених Державах Північної Америки (голоси з лав вшехполяків: один сенатор! Інші голоси: Ні, група сенаторів!) зголосила в американськім сенаті внесення, передане пізніше до комісії для закордонних справ, в якім члени тієї групи висказуються за визнанням національної української держави, Української Народньої Республіки". („Діло", ч. 12 з 18-го січня 1930 року).

Той же український щоденник у Львові „Діло", ч. 285 з 25-го грудня 1929 року подає відомість, що „з різних сторін напливають депеші від українців з признанням для сен. Копеланда і з підтримкою для його внесення". Далі „Діло" додає від себе: „Самозрозуміло, що внесення Копеланда може мати тепер тільки чисто теоретичне, а при тім не мале моральне значення. Воно може причинитися без сумніву до зактуалізування української проблеми не тільки на американській, але на світовій політичній арені, якщо його відповідно використали б українські чинники. Величезного практичного значення набрало б воно в моменті поважних пертурбацій у Східній і Середущій Европі".

• • •

Подаючи інформації про справу біля сенатора Копеланда, автор цієї статті не вважає, що ціла та справа є тепер лише історичним спогадом. Саме тепер ми є свідками, що американські сенатори й конґресмени виступають в обороні українських інтересів. Правда, ці виступи відбуваються здебільшого в площині гуманітарній, але вони мають і своє політичне значення. Та може прийти момент, коли нашу справу буде ставлено і в площині чисто політичній, коли події розвинуться так, що можемо ставити на міжнародній арені справу відновлення самостійної і незалежної української держави, якої сьогодні немає, хоч Москва і твердить, ніби підсовєтська Україна становить собою суверенну державу. На думку автора цих рядків, велике значення має і той факт, що уряд, про який говорив сенатор Копеланд, себто екзильний уряд УНРеспубліки, існує і діє, от уже 65 років, також і нині.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК, під проводом інж. Романа Ракочого, ст., подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановані такі турніри:

6-7-го липня — УСЦАК — Схід (юньйори в групах А і Б).
10-11-го серпня — Подвійні гри
30-го серпня - 2-го вересня — УСЦАК крайові
14-15-го вересня — Запрошеневий УНС
28-29-го вересня Подвійні гри Пласт
12-13-го жовтня — КЛК.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІРИНА ТКАЧУК, член УНС Відд. 489-го в Ню Йорку, померла 16-го березня 1985 р. на 71-му році життя. Нар. 1914 року в селі Устє, Путилів, Буковина, Україна. Членом УНС стала 1959 року. Залишила у смутку мужа о. Івана, дочок — Любомиру Сакалу і Віру Погорецьку та сина Івана, мол. Похорон відбувся 20-го березня 1985 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Микола Шпитко, секр.

ВОЛОДИМИР ОВСЯНИК, член УНС Відд. 383-го ім. свв. Петра і Павла в Бриджпорті, Па., помер 30-го березня 1985 року на 65-му році життя. Нар. 1919 року в Жидачеві, Західня Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Пелагію, сина Славка і дочку Стефанію. Похорон відбувся 2-го квітня 1985 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Кінґ оф Праша, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Йосиф Хома, секр.

АННА АНТОНИШИН, член УНС Відд. 5-го ім. св. Миколая в Асторії, Н. Й., померла 3-го квітня 1985 року на 92-му році життя. Нар. 7-го лютого 1893 року в Галичині, Україна. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку сина Джана Аттона з дружиною Марісю, доньку Катерину Ріґал з мужем Вілліямом, четверо внуків і четверо правнуків. Похорон відбувся 6-го квітня 1985 року на цвинтарі Кальварія в Ню Йорку, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Хоманчук, секр.

МАРІЯ СУЛИМА - СОЛОМОН, член УНС Відд. 236-го Т-ва „Вільних козаків" в Сеєр, Па., померла 4-го квітня 1985 року на 84-му році життя. Нар. в Україні. Членом УНС стала 1929 року. Залишила у смутку чотири доньки — Ольгу Каст, Гелен Менінґер, Жакеліну Фрайдей і Анну Соломон; сина д-ра Степана, шестеро внуків і одного правнука. Похорон відбувся на українськім католицькім цвинтарі в Сеєр, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар.

МИКОЛА ГОШОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 304-го в Баффало, Н.Й., помер 8-го квітня 1985 року на 73-му році життя. Нар. 5-го грудня 1911 року в Україні. Залишив у смутку дружину Ірену. Похорон відбувся 11-го квітня 1985 року на цвинтарі Мт. Оливет, в Тонаванді, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Гнатик, секр.

ВОЛОДИМИР ВАЦЛАВСЬКИЙ, член УНС Відд. 235-го ім. св. Михаїла в Россфорді, Огайо, помер 12-го квітня 1985 року на 60-му році життя. Нар. 1925 року в Західній Україні. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Ірину, сина Володимира; дочок Ларису, Джін і Юліяну, сестру Марію, братів Івана і Михайла. Похорон відбувся 15-го квітня 1985 року на цвинтарі Кальварія в Толідо, Огайо

Вічна Йому Пам'ять!

М. Бобер, секр.

МИХАЙЛО ПІЛІП, член УНС Відд. 25-го Т-ва „Свобода" в Джерзі Сиrі, Н. Дж., помер 2-го червня 1985 року на75-му році життя. Нар. 1910 року в селі Зиндратово пов. Коросно, Україна. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку дружину Анастазію; дочок Ганю і Марисю, синів Івана і Степана, внуків, сестру і брата та дальшу родину. Похорон відбувся 6-го червня 1985 року на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінґтоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 14-го ЛИПНЯ 1985 р.

Рочестер, Н. Й. Піврічні збори Т-ва Запорозька Січ 367-ий Відд., о год. 1:30 по пол. в кафетерії св. Йосафата. Проситься членство явитися, є важні справи. — В. Попович.